

SZÁMADÁS AZ OMKDK 1970. ÉVI KÖNYVTÁRI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Benedek Jenő

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

A MULT ÉV JELLEGZETESSÉGEI KÖNYVTÁRI SZEMPONTBÓL

Az OMKDK könyvtári tevékenysége - az 1970. év néhány fontos közérdekű eseményének tükrében - a szokásostól eltérő jelentőséget kap. Az MSZMP Központi Bizottsága által 1969-ben nyilvánosságra hozott Tudománypolitikai irányelvek részletes kifejtése és elemzése a könyvtárosok szemével és szempontjából nézve 1970-ben történt meg /1/. Látni kellett, hogy a műszaki termelés, kutatás és fejlesztés legnagyobb nyilvános szakkönyvtárának nagyon komoly megfontolni és tennivalói vannak a Tudománypolitikai irányelvek vonatkozó megállapításai kapcsán. Így például a Tudománypolitikai irányelvek felhívja a figyelmet

a tudományos-technikai forradalom fokozódó információigényére;

a tudományos megismerések és a korszerű, gyors szakirodalmi tájékoztatás közötti folyamatos kapcsolatok szükségességére; rámutat arra, hogy

gyakran ésszerűbb a külföldi szellemi termékek nagyobb arányú beszerzésére törekedni, mint önálló kutatásokat folytatni; továbbá arra, hogy

fokozottabban kell figyelni a nemzetközi tudományos életben elért eredményekre.

Az MSZMP X. kongresszusa, amely ugyancsak 1970-ben tanácskozott, szintén utmutatással szolgált könyvtárunk számára. Nyilvánvaló, hogy a szocializmus magasabb szinten történő építése, továbbá az elkövetkező időszak gazdaságpolitikai célkitűzésének olyan megfogalmazása, hogy el kell érünk az iparilag fejlett országok műszaki-gazdasági szintjének a küszöbét, a könyvtár műszaki-gazdasági információnyújtó készségének a fokozását is igényli.

1970-ben a negyedik ötéves terv irányelveinek és a végleges tervtörvénynek a megismerésével a közvéleménnyel együtt a könyvtár

dolgozói most már részleteiben is megismerhették az eddigi eredményeket és azt, hogyan akar az ország műszaki-gazdasági-társadalmi szinten előbbre jutni. Ebből a dokumentumból is elének tárulkoznak azok a feladatok, amelyek a műszaki termelés, fejlesztés és kutatás tudományos szakkönyvtárára hárulnak.

Ami pedig egészen konkrétan a könyvtárügyet, a könyvtárügy és a szakirodalmi tájékoztatás jelenlegi helyzetének elemzését és továbbfejlesztésének országos szintű kérdéseit illeti, 1970 ebben a vonatkozásban is megemlítendő, sőt kiemelendő. 1970. decemberében zajlott le a III. Országos Könyvtárügyi Konferencia, amelynek - lehet mondani - legfontosabb témái a szakkönyvtári tevékenység, a könyvtárügy és a szakirodalmi tájékoztatás kérdései voltak.

A III. Országos Könyvtárügyi Konferencia tézisei helyesen állapítják meg a többi között:

"A társadalom információszükségletének kielégítésében számos közlési rendszer, szervezet, intézmény vesz részt. Köztük megkülönböztetett és mással nem helyettesíthető szerepet töltenek be a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények, minthogy a társadalom valamennyi élettevékenysége közvetlenül vagy közvetve, írásos információkra szorul. Az irodalmi és szakirodalmi információk tömegével, a folyamatos tájékozottság társadalmi szükségességével arányosan emelkedik és minőségileg módosul a könyvtárak és a szakirodalmi tájékoztatási intézmények szerepe és jelentősége az információk gyűjtésében, megrostálásában és szolgáltatásában." Különös jelentősége van ennek a megállapításnak az OMKDK szempontjából azért is, mert nálunk szoros szervezeti egységben működik a műszaki termelés, kutatás és fejlesztés nyilvános, tudományos szakkönyvtára és a műszaki-gazdasági szakirodalmi tájékoztatás egyik legnagyobb hazai intézménye.

Végül 1970-ben mi magunk is 3-4 év távlatából tudunk visszatekinteni 1967-1968-ban kidolgozott saját könyvtári koncepciónkra, amely 1976-ig kísérelte meg a könyvtár fejlődésének irányvonalát felrajzolni. Azok a fontos dokumentumok, amelyekről fentebb szóltunk /Tudománypolitikai irányelvek, az MSZMP X. kongresszusának irányelvei, a Magyar Népköztársaság IV. ötéves terve, a III. Országos Könyvtárügyi Konferencia tézisei/ nagy segítséget nyújtanak a könyvtári koncepcióban szükséges korrekciók elvégzéséhez, bizonyos elgondolások pontosabbá tételéhez, új feladatok meghatározásához.

ÁLTALÁNOS CÉLKITÜZÉSEK

A könyvtár 1970. évi tevékenységét a fent említettek szemmel tartása mellett elsődrendűen az OMKDK 1970. évi munkatervében rögzített és a Könyvtári Igazgatóságra vonatkozó célkitűzések és meghatározott tervfeladatok határozták meg. A Könyvtári Igazgatóság ebben az évben általában eleget tett azoknak a feladatoknak, amelyek úgyrendszerűen rá hárulnak:

a/ nyilvános könyvtári szolgáltatásaival kielégítette a tudományos kutatás, a műszaki fejlesztés és a termelés területén dolgozó műszaki-gazdasági és más szakemberek, intézmények /üzemek, vállalatok, kutató- és fejlesztő intézetek/ szakirodalmi szükségleteit; és

b/ biztosította a társigazgatóságok - elsősorban a Dokumentációs Igazgatóság - tevékenységéhez szükséges szakirodalmi bázis beszerzését és rendelkezésre bocsátását.

A KÖNYVTÁR OLVASÓI TERÉNEK ÚJ BERENDEZÉSE

Szokásos - és általában megszokott is - beszámolóinkat az állománygyarapítás eredményeivel kezdeni. Ez alkalommal hadd fordítsunk ezen és kezdjük azzal, amely a könyvtárunkban első látásra is szembeötlő változásra hívja fel a figyelmet. Ebben az évben a nyilvános könyvtári helyiségek /olvasótermek, katalógusterem, kölcsönző helyiség, hall és galéria/ teljesen új butorzatot, könyvtári berendezéseket kaptak. Az épülethez stílusában is idomuló célszerű butorok, az egységes kivitelezésű katalógusszekrények és más könyvtári berendezések könyvtárunknak rangjához méltó külsőt adnak. Így több éves kívánságunk záródott le e komoly összeget igénylő beruházás megvalósulásával. Teljes megelégedéssel azonban csak akkor lehetne erről a kérdésről beszélni, ha ezt nyomon követné a könyvtári dolgozók munkahelyiségeinek korszerűsítése, a zsúfoltság, levegőtlenység és más kényelmetlenségek kiküszöbölése. A Könyvtári Igazgatóság dolgozóinak nagy többsége nő, akiknél ez a körülmény még komolyabban veendő figyelembe. Ez sajnos a jelenlegi épületben megelégedéssel nem oldható meg, az esetleges további építkezések függvénye.

Az olvasói katalógusok telepítési és átrakási munkáit - több millió cédula megmozgatásáról volt szó - valamint a butorzat kicserélését úgy kellett megszervezni, hogy az a könyvtár megszokott nyitvatartási rendjét ne korlátozza, az olvasó- és állományforgalom tervezett ütemét ne vesse vissza. Dolgozóink összefogását, erőinek helyes koncentrálását jelzi az, hogy a szolgáltatások korlátozását valóban minimálisra lehetett szorítani, és olvasóink különösebb zavarása nélkül tudunk számukra kulturált körülményeket biztosítani s egyben feladatainkat is ellátni.

ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS ÉS ÁLLOMÁNYAPASZTÁS

A Könyvtári Igazgatóság 1970-ben a könyvtár legfontosabb gyűjteményeit 13 419 kötet könyvvel, 5179 periodikum-féleséggel, 42 300 db fordításmóssalattal gyarapította /ld. 1. táblázat/

Új gyűjteményforma - az un. nemzetközi szervezetek kiadványainak /UNESCO, UNIDO, OECD/ gyűjteménye - van kialakulóban, amely a tárgyévben 3241 egységgel gyarapodott.

1. táblázat

Gyarapodási és állományadatok

Gyűjtemény	Gyarapodás		Össz-állomány
	1969	1970	
Könyv	13 436 kötet	13 419 kötet	294 845 kötet
Periodikum	5 102 cím	5 179 cím	110 896 kötet
Fordítás	33 400 db	42 300 db	380 200 db
Nemzetközi szervezetek kiadványai	-	3 241 egység	19 356 egység
Report	296 egység	1 615 egység	2 912 egység
Összesen	52 234	65 754	808 209

Sajnos ebben az évben is csak arra volt erőnk a beszerzés vonalán, hogy az előző év szintjét tartsuk, jóllehet évről-évre számos olyan új kiadvány lát napvilágot, amelynek beszerzése a tudomány és technika rohamos fejlődésének megismerése, a világszínvonal szemmel tartása szempontjából nagyon fontos volna. Hiszen a bevezetőben hivatkozott Tudománypolitikai irányelvek is feladatunkká teszik a tudomány elért eredményeinek megismertetését. A tökéletes relációban állandósult évi 15-20%-os áremelkedés a könyvek, különösen pedig a folyóiratok esetében szükségessé tenné az éves beszerzési keretek ennek megfelelő egyensúlyát. De ez sajnos nem biztosított, mint ahogyan ilyen körülmények között a szükséges fejlesztésekről sem lehet beszélni. Mégis, minden nehézség ellenére szükséges az új tudományterületek, korszerű technológiai eljárások, a világszínvonal helyzetét viszonylagos gyorsasággal bemutató új kiadványokat - erős válogatással - beszerezni. Ilyen jellegű igények nemcsak az olvasók, hanem az intézet dokumentációs tevékenysége nyomán is állandóan jelentkeznek. Évről-évre nehezebb ezeknek a követelményeknek eleget tenni.

E körülményeket is figyelembe véve igyekezett a Könyvtári Igazgatóság fokozni a viszonylag alacsony egységáru /2-4 dollár/, de értékes információkat nyújtó report-irodalom /kutatási jelentések/ többségében mikrofilmen vagy mikrokártyán megjelenő egységeinek beszerzését. A coupon-rendszerű megrendeléshez fűzött remények /a rendelések útjának egyszerűsítése és a beérkezési idő lerövidítése/ nem valósultak meg a kívánt mértékben, de így is az 1969. évi 296 egység beérkezésével szemben 1970-ben 1615 reporttal gyarapodott ez a gyűjtemény.

Elgondolkodtató módon megnövekedett 1970-ben a fordításgyűjtemény, amely a sokéves átlaggal szemben /32-34 000 db/ most 42 300 egységgel gyarapodott. Arra mutat ez, hogy növekedett az idegen nyelv-

vü cikkek fordítása iránti igény, de az olvasószolgálatban is ennek az anyagnak a fokozottabb igénybevételét tapasztaltuk.

A modern szakkönyvtári követelményeknek megfelelően és a raktári férőhely hiányának enyhítése céljából folytattuk az állomány selejtezését a gyűjtőkörtől idegen, illetve a fölös példányok és elavult kiadványok - elsősorban könyvek - kivonását az állományból. Ebben az évben ez 10 453 kötetet tett ki. A selejtezett egységek nagyobb része /5698 kötet/ a műszaki-termelési hálózathoz tartozó vagy muzeumi könyvtárakhoz, a többi a vonatkozó rendelkezések betartásával a zuzdába került.

Természetesen a selejtezés nem oldhatja meg raktár-problémáinkat. A könyvtári állomány a székházba való beköltözés óta /1958/ 278 000-ről 808 000 egységre növekedett. Valójában már 1960-ban raktáraink telítettek voltak. Azóta külső raktárak felhasználásával, egyéb szükségmegoldásokkal igyekszünk a legelőnyösebb feltételeket biztosítani. Az 1969 elején Nagytétényben megvásárolt épületet 1970-ben kb. 60-70 000 kötet befogadására kellett volna alkalmassá tenni. Sajnos a szűk építőipari kapacitás miatt ez a raktár leghamarabb csak 1971 végén tud gondjainkon enyhíteni.

Könyv- és folyóirat-gyűjteményünk 1970. évi gyarapodásáról a 2. és a 3. táblázat nyújt képet.

2. táblázat

A könyvgyarapodás szakok szerinti megoszlása

Szakterület	Könyvtári egységek száma	Százalékos megoszlás
Könyvtártudomány	659	4,9
Lexikonok, szótárak	273	2,1
Társadalomtudomány	256	1,9
Közgazdaságtudomány	1 122	8,6
Matematika	456	3,4
Csillagászat, geodézia	107	0,8
Fizika	536	4,0
Atomfizika, atomtechnika	456	3,4
Kémia	622	4,7
Geológia, mélyfurás	117	0,9
Anyagvizsgálat, korrózió	289	2,2
Energia, erőművek	303	2,3
Gépészet	763	5,7

2. táblázat folytatása

Szakterület	Könyvtári egységek száma	Százalékos megoszlás
Elektrotechnika	598	4,5
Híradástechnika	637	4,8
Motorok, erőgépek	206	1,5
Szerszámgépek, fém megmunkálás	411	3,1
Bányászat	47	0,4
Haditechnika	4	-
Mélyépítés, ut, vasut	198	1,5
Építészeti	583	4,4
Vízépítés	254	1,9
Egészségügyi technika	55	0,4
Közlekedés	553	4,0
Űrhajózás, rakétatechnika	33	0,3
Mezőgazdaság	120	0,9
Nyomda- és papíripar	76	0,6
Üzemszervezés, ipargazdaság	275	2,1
Raktározás, anyagmozgatás, csomagolás	194	1,5
Vegyipar	383	2,7
Tűzeléstechnika, fűtéstechnika	177	1,3
Élelmiszer	172	1,3
Üveg- és építőanyagipar	218	1,6
Kohászat	405	2,9
Bőripar	18	0,1
Faipar	51	0,4
Textilipar	188	1,3
Gumi- és műanyagipar	235	1,7
Finommechanika, műszerek	377	2,6
Automatika, számítógépek.		
Kibernetika	875	6,4
Barkácsolás	-	-
Műszaki rajz	50	0,4
Film, foto	67	0,5
Összesen	13 419	100,0

3. táblázatA folyóirat-gyarapodás nyelvek szerinti megoszlása

Nyelv	Gyarapodás	
	összesen	vétel után
Magyar	485	117
Orosz	488	402
Cseh	129	73
Lengyel	127	86
Román	72	47
Bolgár	14	11
Szerb	52	15
Német	936	681
Angol	2001	1561
Francia	437	321
Olasz	97	65
Spanyol	12	1
Egyéb	94	37
Összesen	4944	3417
Többes példányok sz.	235	
Összesen	5179	

FELDOLGOZÁS

Könyvtári munkánk egyik gyenge pontja az elmúlt években feldolgozó tevékenységünkénél jelentkezett. Most örömmel tapasztalhatjuk a javulás néhány konkrét megnyilvánulását.

A kitűzött célnak megfelelően lerövidült és max. 3 hétben stabilizálódott a könyvek feldolgozásának átfutási ideje. Emellett változatlanul fontosnak tartjuk, hogy a magyar műszaki irodalom legújabb publikációit 2-3 nap alatt - a könyvkereskedelemmel egyidőben - olvasóink kezébe adjuk. Ugyancsak örövendetesen lerövidült a fordítások átfutási ideje is /2 hónap a joggal kifogásolt 4-5 hónap helyett/.

Mint az előzőekben is említettük, katalógusaink az új katalógus-szekrények következtében egységes képet mutatnak, feliratozásuk is

esztétikusabb lett. A jövő feladata katalógusaink, elsősorban olvasói szakkatalógusaink és a beszerzés munkáját segítő szolgálati katalógus tartalmi rendezése.

A könyvtári állomány feldolgozásánál erőfeszítéseket teszünk a gépi eszközök /lyukkártya, lyukszalag, számítógépek/ alkalmazására. Példás együttműködés alakult ki ezen a téren az intézet gépesítési szakembereivel, akik a könyvtárosokkal karöltve keresik az ésszerű költséghatárokon belüli és a könyvtári feldolgozás és keresés korszerűbb módjait biztosító megoldásokat. 1970-ben a már rutinszerűen készülő kötetkatalógusok /Oktatási anyag, Időleges értékű kiadványok/ mellett nyomdába adásra kész anyag készült az OMKDK állományában lévő kongresszusi kiadványokról bibliográfia és tárgyi index formájában. Komoly előkészületek történtek a folyóirat-katalógus tárgyi indexének és a már említett reportoknak a gépesített feldolgozására is.

OLVASÓ- ÉS ÁLLOMÁNYFORGALOM

A könyvtári szolgáltatások iránt ebben az évben is nagy érdeklődés nyilvánult meg. A már említett új butorzat beállítása, a több millió cédulát tartalmazó katalógusszekrények átrakási munkái az olvasóforgalmat némileg csökkentették, de ez inkább a látogatottságra vonatkozik, és sokkal kevésbé az állomány igénybevételére.

A könyvtár heti 55 órában, összesen 2560 órát /274 nap/ állt az olvasók rendelkezésére. Ez idő alatt statisztikailag nyilvántartva 90 127 olvasó fordult meg a könyvtárban. Ehhez az adathoz azonban még hozzá kell számolnunk azokat az ezreket, akik a könyvtár katalógusaiból nyernek információkat, a referenz szolgálat, a szakirodalmi tanácsadó szolgálat és a fordítószolgálat munkatársait veszik igénybe.

A beszámolási időszakban igénybe vett könyvtári egységekről a 4. táblázat ad képet.

4. táblázat

Állományforgalom

Dokumentumfajta	Helyben olvasott egységek száma	Kölcsönzött egységek száma	Összesen
Könyv	125 949	62 007	187 956
Periodikum	71 271	26 364	97 635
Fordításmásolat	44 985	17 861	62 846

Könyvtárunk használóinak foglalkozás szerinti összetétele változatlanul, sőt az előző évinél némileg erőteljesebben mutat arra, hogy elsősorban a termelésben és a műszaki fejlesztésben foglalkoztatottak könyvtára vagyunk. Az egyetemi tanszemélyzet és az egyetemi hallgatók viszonylag magas számát is örömmel regisztráljuk, mivel az utóbbiak a műszaki utánpótlást jelentik és többségükben diplomatervükhöz keresik a szakirodalmat. Az olvasók fenti szempontok szerinti megoszlását az 5. táblázat szemlélteti.

5. táblázat

Az olvasók megoszlása foglalkozás szerint

Olvasóforgalom	Beiratkozott olvasók		Helybenolvasók	
	száma	%	Könyv- olvasók %	Polyóirat- olvasók %
Mérnök, technikus	5 082	44,2	48,8	63,0
Munkás	680	5,2	5,0	2,0
Egyéb műszaki	631	5,1	5,5	5,5
Egyetemi tanszem.	280	2,3	2,5	0,5
Egyetemi és főiskolai hallgatók	2 673	22,2	23,3	13,2
Tanulók	832	7,0	4,5	5,8
Egyéb	1 667	14,0	10,4	10,0
Összesen	11 845	100,0	100,0	100,0

Érdekes képet mutat /representatív felmérés alapján/ a helyben olvasott könyvtári egységek nyelvek szerinti megoszlása. A könyvek-nél a magyar nyelvű anyag használata teszi ki az igénybevétel több mint 50%-át, a folyóiratoknál viszont csak 12%-át. Itt az angol nyelv-területé a döntő többség /46%/. Érdekes - és úgy gondoljuk, helyes is az - hogy a beszerzés nagyjából ennek megfelelően alakul. Erről a 6. összehasonlító táblázatban próbálunk szemléltető képet adni:

6. táblázat

A beszerzés és a helybenolvasás összehasonlító arányai

Nyelv	Beszerzés megoszlása %		Helybenolvasás megoszlása %	
	Könyv	Periodikum	Könyv	Periodikum
Magyar	46,5	9,5	52,5	12,0
Orosz	9,8	9,6	6,0	5,5
Cseh-lengyel-román	1,9	5,6	0,5	1,9
Német	9,5	18,6	22,0	29,5
Angol	30,0	44,2	17,5	46,0
Francia	2,1	8,4	1,5	4,0
Egyéb	0,2	4,1	-	1,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Ismételjük, hogy a helybenolvasás adatai reprezentatív felmérésen alapulnak, de arra mégis rámutatnak, hogy az orosz nyelvben még mindig számolni kell a nyelvi nehézségekkel, illetve fokozni kell propagandánkat e kiváló műszaki értékkel bíró nyelvtérület jobb olvastatása érdekében. Azt is hozzá kell még tennünk, hogy a valósághoz közelítő és teljes képet csak a kölcsönzés hasonló felmérése alapján kaphatnánk.

KÖNYVTÁRI KIADVÁNYOK, BIBLIOGRÁFIÁK

A Könyvtári Igazgatóság 1970-ben publikált kiadványai közül elsőnek említjük Az OMKDK állományában lévő időszaki kiadványok katalógusa 1945-1969. 1-2. kötet közreadását. Ez a katalógus az ország egyik legnagyobb és nagy információ értékkel bíró gyűjteményéről nyújt adatokat. Fogadtatása a műszaki életben és a könyvtárosok körében egyaránt kedvező volt. Igazolja ezt a rövid idő alatt megvásárolt közel 500 példány is /ára 170 Ft/. Gépi indexének elkészítése az 1971. év feladata.

Kéthavonként rendszeresen és a beérkezésekhez időben közel ad hirt az Új könyvbeszerzések című előfizetési kiadvány. Melléklete számonként változik: esetenként az oktatási anyagról, az időleges értékű kiadványokról, vagy a könyvtár új folyóirat-beszerzéseiről ad hirt. Valószínűleg a pontos megjelenésnek és a Melléklet aktuális kísérőanyagainak köszönhető, hogy az előfizetők száma egyenletesen emelkedik.

A tudomány és technika újdonságai című ajánló bibliográfia sorozatunkban az év folyamán az alábbi kiadványok jelentek meg:

- 42.sz. A csőfektetés és annak korszerű megoldásai
- 43.sz. Traktorok és mezőgazdasági gépek javítási és karbantartási munkái
- 44.sz. Alumínium alkalmazása az elektronikában
- 45-46.sz. Ügyvitelgépesítés
- 47.sz. Műanyagragasztók

Ezek között volt olyan /45-46.sz. Ügyvitelgépesítés/, amelynek aktualitása és a jelentkező igények új kiadás közreadását tették szükségessé.

A szovjet szakirodalom propagálása céljából ez évben a Szovjet könyvek ajánló jegyzéke című sorozatban az Üzemszervezés - ipargazdaság címen e szakterület legfrissebb irodalmáról adtunk hírt.

A könyvtár egyik fontos gyűjteményéről, a műszaki fejlődésről viszonylagos gyorsasággal hírt adó kongresszusi kiadványokról került a nyomdába két kötetben bibliográfia. Az index-kötet elkészülte után a megjelenést 1971-re tervezzük.

.o.

Könyvtárunk 1970-ben is komoly részt vállalt a szakirodalmi információs igények kielégítésében, az országos gyarapítási koordinációs feladatokban és néhány szakterületen előkészítette kooperációs körök kialakítását is. Ott volt azokon a könyvtári fórumokon, ahol a könyvtárügy helyzetét országos szinten tárgyalták. Dolgozói azon munkálkodnak, hogy a maguk területén is előbbre vigyék a közös erőfeszítéseket, a szocializmus magasabb szintű építését.

...o...

I R O D A L O M

1. HÉBERGER Károly: A tudománypolitikai irányelvek néhány könyvtári vonatkozása. = Könyvtári Figyelő, 16.k. 1.sz. 1970. p.37-42.
2. CSÜRY István: A Központi Bizottság tudománypolitikai irányelvei és a könyvtárak. = Könyvtári Figyelő, 16.k. 2.sz. 1970. p.117-124.
3. CSENYES Béla: A tudománypolitikai irányelvek érvényesülése az iparági kutatóintézetek könyvtári-dokumentációs munkájában. = Könyvtári Figyelő, 16.k. 3.sz. 1970. p.213-217.
4. BENEDEK Jenő: A tudománypolitikai irányelvek, a tudományos-technikai forradalom és a műszaki könyvtárak. = Könyvtári Figyelő, 16.k. 4.sz. 1970. p.292-301.
5. SZILÁGYI János: A tudománypolitikai irányelvek és a könyvtárak munkája. = Könyvtáros, 20.k. 1.sz. 1970. p.6-7.

§§§

BENEDEK, J.: An account of the activities of OMKDK /Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre/ in 1970

As the scientific and technical revolution is coming into full display, an ever increasing demand is being raised by production for the services of special libraries in the field of R & D, first of all for those of the country's largest technical library /OMKDK/. It was with this end in view that OMKDK made efforts to fulfil its plan for 1970.

Its most important collections were augmented as planned. However, maintaining the level of acquisitions for the book and periodical collection raised serious financial requirements, particularly because an annual average increase of 10 to 15 per cent can be observed in the price of the latter type of publications /at least as regards publications from the capitalist countries/.

A new special collection, covering publications issued by international organizations /UNESCO, UNIDO, OECD/, has been developed to which 3241 items were added in the year under survey. The Library pushed the acquisitions of research reports in the form of microfilms or microcards, as well as congress papers /proceedings/ as essential information sources transmitting scientific and technological results in a comparatively short time.

An improvement in the processing operations is shown by a stable 3 week processing time of books. Hungarian technical books take three days to be made available for users. The collection of educational and instructional material and the ephemeral publications, which are made available for the readers in the form of book-format catalogues, are processed by a computer.

In 1970, too, the Library's services were much in demand. The Library was supplied with new furniture: reading-, catalogue-, loaning-rooms show an interior worthy of the Library's fame. Catalogue-drawers conform to the style of the building. All this work did not at all hinder the Library's efforts to meet the needs of users, and the work in the reading-rooms. The major part of readers was composed of the representatives of technology.

In the middle of 1970, the two-volume Az OMKEDE állományában lévő időszaki kiadványok katalógusa 1945-1969. 1-2.kötet /Catalogue of Periodicals in the Hungarian Central Technical Library and Documentation Centre 1945-1969. Vol.1-2./ was published. This publication met with a warm response both in technological life and among librarians.

The Új könyveszerzések /New Book-Acquisitions/ were published at regular - bimonthly - intervals. Six further titles in the series A tudomány és technika újdonságai /New Developments in Science and Technology/, and a recommending bibliography in the series Szovjet könyvek ajánló jegyzéke /Recommended List of Soviet Books/ were also published.

A bibliography covering congress papers /proceedings/, whose machine-produced index will ensure a multi-sided approach to the material, was put to press.

Tables attached to the report are giving detailed information on the division of periodicals by languages, on circulation, on the division of readers by occupation, as well as comparative data on the acquisitions and the use of reading-rooms.

0000

БЕНЕДЕК, Я. : Отчет о библиотечной деятельности Венгерской центральной технической библиотеки и центра научно-технической информации (ВЦТБЦНТИ) за 1970 год.

Прогресс научно-технической революции предъявляет все больше требований к техническому производству, исследованиям и обслуживанию технических библиотек, а среди них и к самой большой в стране, публичной библиотеке.

Это имела в виду библиотека, когда старалась выполнить план 1970 года.

Самые важные комплекты фонда увеличивались согласно плану. Серьезные материальные требования означают поддержание на требуемом уровне фонда книг и периодики, потому что цена, особенно вышеуказанных изданий, ежегодно повышается на 10 - 15 процентов (в капиталистическом отношении).

Организовывается новый отдел, в котором собираются издания международных организаций (ЮНЕСКО, ЮНИДО, ОЕЦД). Этот отдел за год увеличил свой фонд на 3241 единиц.

Библиотека старается собирать микрофильмы или микрокарты исследовательских отчетов конференций, как информационный материал, который за сравнительно короткое время передает результаты научного и технического процесса.

На улучшение обработки указывает то, что время обработки книг устанавливалось в рамках трех недель. Венгерские технические книги доходят до читателя за три дня. Так называемый учебный материал и собрание изданий временной ценности, которые доходят до читателей в форме каталожных томов, обрабатываются вычислительными машинами.

Большой интерес выражался к библиотечным обслуживаниям и в 1970 году. Библиотека в этом году получила новую обстановку, читальные залы, каталожный зал и зал выдачи литературы, а также каталожные ящики подходят к внутреннему стилю здания и создают внешний вид, соответствующий званию библиотеки.

Очень важно то, что эта большая работа не мешала читателям посещать библиотеку, то есть удовлетворять свои запросы. Большинство читателей являются представителями технической жизни страны.

В середине 1970 года вышел в свет "Каталог периодической литературы за 1945-1969 г.г. 1-2 т.т.", которые находятся в фонде библиотеки. Каталог был принят с большим интересом как в технической жизни, так и в кругу библиотечарей.

Каждые два месяца систематически появляются выпуски выписываемого издания: "Список новых книг, приобретенных ВЦТБЦНТИ", кроме того были изданы 6 экземпляров серии изданий: "Новости науки и техники", и в серии "Рекомендуемый список советских книг" одна рекомендательная библиография.

Отдана в печать сводная библиография изданий материалов конгрессов, индексная часть которой также обрабатывалась ЭВМ и так обеспечивается всесторонний подход к материалу.

О росте книжного фонда, о разделении книг по специальностям, журналов по языкам, о данных книжного оборота, о комплектовании и чтении книг на месте наглядную картину дают нам сравнительные таблицы.

" "

BENEDEK, J.: Bericht über die Bibliothekstätigkeit von OMKDK
/Ungarische Technisch-Wissenschaftliche Zentralbibliothek und Dokumentationszentrum/ in 1970

Die Entfaltung der wissenschaftlich-technischen Revolution stellt immer grössere Anforderungen gegenüber der technischen Produktion, den Fachbibliotheken der Forschung und der technischen Entwicklung, unter ihnen gegenüber den Leistungen der grössten öffentlichen Fachbibliothek des Landes /OMKDK/. Um diesen Aufgaben nachzukommen war die Bibliothek bestrebt ihren Plan für 1970 zu erfüllen.

Die wichtigsten Sammlungen wurden diesem Plan gemäss erweitert. Nur um das schon erreichte Niveau des Bücher- und Zeitschriftenbestandes zu erhalten, mussten ernste finanzielle Mittel eingesetzt werden, weil besonders der Preis der devisenpflichtigen Zeitschriften in der letzten Zeit eine Erhöhung von jährlich 10-15% erreicht hat.

Eine neue Sammlung, die der Publikationen der internationalen Organisationen /UNESCO, UNIDO, OECD/ ist in Entstehung begriffen und ihr Bestand wurde voriges Jahr mit 3241 Einheiten erweitert. Die Bibliothek ist bestrebt Forschungsberichte in der Form von Mikrofilmen und Mikrokarten sowie Kongressberichte, die innerhalb verhältnismässig kurzer Zeit die Ergebnisse des wissenschaftlichen und technischen Fortschritts ermitteln, in möglichst grosser Anzahl zu erwerben und damit wichtiges Informationsmaterial anzuschaffen.

Die Verbesserung der Katalogisierungs- und Klassifizierungsarbeit zeigt sich darin, dass sich die Durchlaufzeit der Bücher in drei Wochen stabilisierte. Die ungarischen technischen Bücher kommen in die Hände der Leser in drei Tagen. Die Sammlungen der Kolleghefte und des Unterrichtsmaterials sowie der ephemeren Publikationen werden mittels der EDVA bearbeitet und werden in Form von Bandkatalogen erschlossen.

Für die Bibliotheksdienste äusserte sich auch im Jahre 1970 ein grosses Interesse. Die Bibliothek erhielt eine neue Möblierung, die Lesesäle, der Katalog- und Ausleihsaal sowie die Katalogschränke bieten, sich dem inneren Styl des Gebäudes anpassend, ein dem Rang der Bibliothek entsprechendes Aussehen. Es ist wichtig, dass diese grosse Arbeit den Leserverkehr, bzw. die laufenden Dienstleistungen nicht beeinträchtigt hat. Der Grossteil der Benutzer besteht aus Repräsentanten des technischen Lebens.

Mitte 1970 wurde die Publikation Az OMKDK állományában lévő időszakos kiadványok katalógusa 1945-1969. 1-2.kötet /Katalog der periodischen Publikation im Bestand der OMKDK 1945-1969. Bd. 1-2./ veröffentlicht. Sie fand im technischen Leben des Landes und im Kreis der Bibliothekare eine höchstgünstige Aufnahme.

Zweimonatlich erschien die Abonnierungsschrift Új könyvbeszerzések /Neue Büchererwerbungen/. In der Reihe A tudomány és technika újdonságai /Neuigkeiten in der Wissenschaft und Technik/ wurden ebenfalls 6 Publikationen herausgegeben, ferner eine empfehlende Bibliographie in der Schriftenreihe Szovjet könyvek ajánló jegyzéke /Empfehlungsliste sowjetischer Bücher/.

Eine Bibliographie über die Kongressberichte befindet sich im Druck, ihr Index sichert durch ihre maschinelle Bearbeitung eine mehrseitige Erschliessung des Materials.

Über die Bestandeszunahme, die Verteilung der Bücher nach Sachgebieten, die der Zeitschriften nach Sprachen, über die Daten der Bestandesbenützung, der Verteilung der Leser nach Beruf sowie über die Proportionen der Erwerbung und des Verkehrs der Lesesäle erteilen die Tabellen anschauliche Informationen.

::: ::